

The Role of Job Satisfaction and Ego Strengths in Marital Satisfaction in Military Staff in Tehran

*Kachooei M.¹MSc, Fathi-Ashtiani A.¹PhD

¹*Behavioral Sciences Research Center, Baqiyatallah University of Medical Sciences, Tehran, Iran*

Abstract

Aims: The present study was an attempt to examine the predictive ability of job satisfaction and ego strengths regarding marital satisfaction in military personnel in Tehran, Iran.

Methods: It was a correlational study carried out on 330 military staff selected using random cluster sampling. For the purpose of data collection, three questionnaires were used: ENRICH Couple Scale, Job Descriptive Index (JDI), and the Psychosocial Inventory of Ego Strengths (PIES). Pearson correlation coefficient and regression analysis were used for data analysis.

Results: Job satisfaction and ego strengths were observed to have a positive and significant relationship with marital satisfaction. Results from regression analysis indicated that ego strengths such as wisdom, fidelity, love, care, and job satisfaction including rights and benefits can predict marital satisfaction.

Conclusion: It seems that being aware of the effects of job satisfaction and ego strengths can help increase marital satisfaction in military personnel and prevent from family problems in them.

Keywords: Marital Satisfaction, Job Satisfaction, Ego Strengths, Military Personnel

نقش رضایت شغلی و نیرومندی‌های "من" در رضایت زناشویی کارکنان نظامی در شهر تهران

محسن کچویی*^۱ MSc، علی فتحی آنتیانی^۱ PhD

^۱ مرکز تحقیقات علوم رفتاری، دانشگاه علوم پزشکی بقیه ا... (عج)، تهران، ایران

چکیده

اهداف: این پژوهش با هدف شناخت نقش پیش‌بینی‌کنندگی رضایت‌شغلی و نیرومندی‌های "من" بر رضایت زناشویی کارکنان نظامی مشغول به کار در شهر تهران صورت گرفت.

روش‌ها: در این پژوهش همبستگی، ۳۳۰ نیروی نظامی بر اساس روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای برای حضور در گروه نمونه انتخاب شدند. برای جمع‌آوری اطلاعات، از پرسشنامه رضایت زناشویی، پرسشنامه رضایت شغلی، و پرسشنامه نیرومندی‌های "من" استفاده شد. داده‌های بدست آمده با روش‌های آماری تحلیل همبستگی و تحلیل رگرسیون مورد تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: بین رضایت شغلی و نیرومندی‌های "من" و رضایت زناشویی همبستگی معنادار و مثبت وجود داشت ($P < 0/01$). همچنین، نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد نیرومندی‌های "من" شامل خردمندی، وفاداری، عشق، مراقبت و خرده مقیاس حقوق و مزایا از پرسشنامه رضایت شغلی قادر به پیش‌بینی رضایت زناشویی می‌باشند.

نتیجه‌گیری: آگاهی از نقش شرایط و محیط کار و نیرومندی‌های "من" می‌تواند در افزایش رضایت زناشویی و شاید پیشگیری از مشکلات خانوادگی موثر باشد.

کلیدواژه‌ها: رضایت زناشویی، رضایت شغلی، نیرومندی‌های "من"، کارکنان نظامی

مقدمه

*نویسنده مسئول: محسن کچویی. پست الکترونیکی: kachooei.m@gmail.com

ارسال مقاله: ۹۱/۲/۹ پذیرش مقاله: ۹۲/۳/۷

اجتماعی در نظر گرفته شده‌اند (به عنوان مثال امید از اعتماد، اراده از خودمختاری، هدفمندی از ابتکار، شایستگی از کوشایی، وفاداری از هویت، عشق از صمیمیت، مراقبت از تولید نسل، و فرزاندگی از انسجام). در صورت‌بندی /ریکسون از مراحل روانی اجتماعی زندگی، ازدواج در مرحله‌ای اتفاق می‌افتد که چالش اساسی فرد بین صمیمیت و انزواست. صمیمیت، ششمین مرحله روانی اجتماعی، در پی اتمام موفقیت آمیز بحران هویت و تسلط نیرومندی من وفاداری شکل می‌گیرد. توانایی ساختن و حفظ تعهدات بین فردی اساس این مرحله است (۸). بزرگسالان جوان با یک هویت استقرار یافته آماده می‌شوند تا با هویتی از فردی دیگر در آمیزند. نقطه مخالف صمیمیت، یعنی انزوا، وقتی رخ می‌دهد که جوان بوسیله اشتراک گذاشتن صمیمیت واقعی، هویت خود را در خطر می‌بیند (۹). بعلاوه، این افراد از زاد و ولد و مراقبت از کودک نیز هراس دارند.

فرض می‌شود بین رضایت زناشویی و نیرومندی‌های من، به عنوان ملاکی از رشد روانی اجتماعی و شخصیت سالم و پخته، رابطه مثبت و معنادار وجود داشته باشد. فرضی که به علت عدم وجود پرسشنامه‌ای مناسب، تاکنون تلاش تجربی زیادی به منظور بررسی آن صورت نگرفته است. به طور خلاصه، توجیه نظری برای بررسی رابطه بین رضایت زناشویی، رضایت شغلی و تحول روانی اجتماعی وجود دارد و پیش‌بینی می‌شود که زناشویی بیشتر با شاخص‌های روانی اجتماعی مثبت‌تر رابطه داشته باشد.

بر این اساس، هدف پژوهش حاضر بررسی نقش نیرومندی‌های من و رضایت‌مندی شغلی در رضایت زناشویی است.

روش‌ها

این پژوهش بصورت توصیفی مقطعی بر روی کارکنان نظامی که در یک مجموعه نظامی در شهر تهران مشغول به خدمت بودند؛ انجام شد. برای جمع‌آوری اطلاعات بر اساس جدول مورگان ۳۵۰ نفر به عنوان آزمودنی در نظر گرفته شده و انتخاب آنها بر اساس روش تصادفی خوشه‌ای انجام گرفت. بدین ترتیب ابتدا کلیه یگان‌ها و معاونت‌های مجموعه مورد مطالعه مشخص، سپس بر اساس این یگان‌ها نسبت به انتخاب نمونه اقدام گردید. پس از تکمیل پرسشنامه‌ها، ۲۰ پرسشنامه به علت مخدوش بودن و ناهماهنگی با ملاک‌های ورودی و خروجی کنار گذاشته شدند و سایر پرسشنامه‌ها مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. برای جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز از چهار پرسشنامه استفاده شد.

پرسشنامه محقق ساخته برای بررسی ویژگی‌های جمعیت-شناسی آزمودنی‌ها: از قبیل سن، مدت ازدواج، مدت اشتغال،

هر ازدواج موفق حاوی سه رکن اساسی تعهد، جاذبه و تفاهم است. در واقع، ازدواج موفق و رابطه زناشویی بسیاری از نیازهای روانی و جسمی را در یک محیط امن برآورده می‌سازد و می‌تواند تاثیر به سزایی بر سلامت و بهداشت روانی افراد، داشته باشد (۱). در واقع مهم‌تر از ازدواج، کیفیت روابط زناشویی است. کیفیت روابط زناشویی مفهومی چندبعدی است که شامل ابعاد گوناگون ارتباط زوجین مانند سازگاری، رضایت، شادمانی، انسجام و تعهد می‌شود (۲). یکی از مفاهیم رایج برای نشان دادن میزان شادی و پایداری رابطه زناشویی مفهوم رضایت زناشویی است. در واقع، رضایت زناشویی یک ارزیابی کلی از وضع فعلی ارتباط را ارایه می‌دهد (۳). لارسون و هولمن (۱۹۹۴) سه عامل ویژه را در رضایت زناشویی موثر می‌دانند که نخست عوامل بافتی (عوامل فرهنگی و اجتماعی)، دوم خصایص و رفتارهای فردی زوجین و سوم فرایند تعاملی زوجین می‌باشند. آنان به این نتیجه رسیدند که عامل‌هایی که به فاکتورهای یاد شده مرتبط است، پیش‌بینی کننده‌ی مناسبی از رضایت زناشویی است (۳). از جمله عوامل بافتی می‌توان به وضعیت اشتغال زوجین و مسایل مرتبط با آن در چارچوب رضایت شغلی اشاره کرد. رضایت شغلی مفهومی پیچیده و چند بعدی است و با عامل‌های روانی جسمانی و اجتماعی ارتباط دارد. ترکیب معینی از عامل‌های گوناگون سبب می‌گردد که فرد شاغل از شغلش احساس رضایت کند. فرد با تاکید می‌کند بر عامل‌های گوناگون از قبیل درآمد، ارزش اجتماعی شغل، شرایط محیط کار و فرآورده‌های اشتغال در زمان‌های مختلف دارد، از راه‌های گوناگون احساس رضایت می‌کند (۴). بین تعارض و مشکلات در محیط کار با مشکلات در محیط خانه همبستگی مثبت وجود دارد (۵). بالا رفتن مشکلات و اختلافات زناشویی به گونه‌ای معنی‌دار رضایت شغلی را کم می‌کند و افزایش رضایت زناشویی به گونه‌ای معنی‌دار با افزایش رضایت شغلی همراه است (۶).

از سوی دیگر، ازدواج به عنوان مرحله‌ای مهم از زندگی و برای دستیابی به نیازهای عاطفی افراد همواره مورد توجه بوده است. انسان در مراحل مختلف زندگی خود با موقعیت‌هایی مواجه می‌شود که تجهیزات و توانمندی‌های روان‌شناختی او را به چالش می‌طلبد. این توانمندی‌ها به افراد در تدارک راهبردهای مقابله و چگونگی مواجهه با چالش‌ها کمک می‌کنند، در ارزیابی از واقعیت‌های موجود راهگشا هستند، کیفیت روابط بین شخصی را تنظیم می‌کنند، واکنش‌های دفاعی را به راه می‌اندازند و در مهار برانگیختگی‌ها موثرند. یکی از این توانمندی‌ها، من تحول یافته و نیرومند است که به بخش قابل ملاحظه‌ای از کنش‌وری‌های فرد در قلمروهای مختلف زندگی پوشش می‌دهد (۷). نیرومندی‌های من در سرتاسر چرخه زندگی به عنوان پاسخی به حل موفقیت‌آمیز مراحل روانی

تا ۱ (کاملاً مخالفم) نمره‌گذاری شده است. سپس نمرات نمرات برای به دست آوردن نمره هر زیر مقیاس و نمره کل با هم جمع می‌شوند. پس از بررسی پرسشنامه ۸ تا از ضعیف‌ترین ماده‌ها در هر زیر مقیاس حذف شدند و بنابراین نسخه نهایی آن شامل ۶۴ سوال می‌باشد. آلفای کرونباخ برای هر یک از زیر مقیاس‌های هشت‌گانه عبارتند از امید: ۰/۸۳، اراده: ۰/۶۹، هدفمندی: ۰/۵۲، شایستگی: ۰/۷۸، صداقت: ۰/۶۲، عشق: ۰/۶۴، مراقبت: ۰/۸۴، و فرزاندگی: ۰/۸. به غیر از آلفای کرونباخ زیر مقیاس هدف که ۰/۵۲ است سایر زیر مقیاس‌ها آلفای قابل قبولی دارند. آلفای کرونباخ کل مقیاس ۰/۹۳ به دست آمده است. روایی صوری و محتوایی مقیاس توسط چند تن از شاگردان/اریکسون مورد تایید قرار گرفت. روایی همزمان آن نیز با ارزیابی پیشرفت هویت، عزت نفس، هدف در زندگی، و موضع کنترل درونی نشان داده شده است. روایی افتراقی آن نیز با همبستگی منفی بین نیرومندی "من" و ناامیدی، اغتشاش هویت، هویت به تاخیر افتاده و درماندگی شخصی مشخص شده است (۸). همچنین در پژوهش‌های مختلف همسانی درونی آن و روایی همزمان آن نیز با ارزیابی پیشرفت هویت نشان داده شده است. بررسی‌ها نشان داده که فرم ۳۲ سوالی آن نیز از روایی و اعتبار لازم برخوردار است (۰/۹۱) (۸). در ایران نیز آلفای کرونباخ فرم ۳۲ سوالی ۰/۸۶ بدست آمد (۱۲).

مقیاس رضایت شغلی: پرسشنامه رضایت شغلی حاصل کار اسمیت، کندل و هیولین (۱۹۶۹) می‌باشد. پرسشنامه حاضر، رضایت شغلی را در پنج حوزه از شغل ارزیابی می‌کند که شامل: نوع کار، حقوق، فرصت‌های ترفیع، سرپرستی (مدیریت)، و همکاری می‌باشد. دامنه نمره‌های هر خرده مقیاس بدین شرح است: خشنودی از ماهیت کار ۱۰-آیتم (۰-۵۴)، رضایت از حقوق ۶-آیتم (۰-۲۷)، رضایت از ترفیعات ۵-آیتم (۰-۲۷)، رضایت از سرپرستی ۱۰-آیتم (۰-۵۴)، رضایت از همکاران ۱۰-آیتم (۰-۵۴) و رضایت شغلی کلی (۰-۲۱۶) می‌باشد. کندل و هالین اظهار داشته‌اند که نتایج این شاخص با سایر ابزارهای اندازه‌گیری رضایت شغلی، همبستگی مستقیم و معنادار دارند (روایی همزمان). ضرایب اعتبار خرده‌مقیاس‌های مختلف رضایت شغلی در ایران مورد بررسی قرار گرفته و بدین صورت گزارش شده است: خشنودی از کار (۰/۶۷)، خشنودی از حقوق (۰/۶۷)، خشنودی از ترفیعات (۰/۷۰)، خشنودی از سرپرستی (۰/۷۶)، خشنودی از همکاران (۰/۶۸)، و خشنودی شغلی کلی (۰/۶۶) (۱۳). در مرحله جمع‌آوری داده‌ها، محقق پس از اخذ مجوزهای اجرایی، و با توجه به روش نمونه‌گیری در واحدهای نمونه حضور

تعداد فرزندان، مدرک تحصیلی، سابقه بیماری جسمانی و روانی و ... برای ورود به گروه نمونه لازم بود معیارهای ورود و خروج مورد بررسی قرار گیرند. بر این اساس مرد بودن، تحصیلات بالاتر از دیپلم، عدم سابقه سوء مصرف مواد، عدم ابتلا به بیماری‌های جسمانی و روانی، حداقل سه سال سابقه ازدواج، داشتن فرزند، به عنوان ملاک‌های گروه نمونه مشخص گردید.

مقیاس رضایت زناشویی اینریچ: این پرسشنامه به عنوان یک ابزار تحقیق معتبر در تحقیقات بالینی متعددی مورد استفاده قرار گرفته است و نسبت به تغییراتی که در خانواده به وجود می‌آید حساس است. هر یک از موضوعات این پرسشنامه، در ارتباط با یکی از زمینه‌های مهم است. ارزیابی این زمینه‌ها در درون یک رابطه‌ی زناشویی، می‌تواند مشکلات بالقوه‌ی زوجها را توصیف کند، یا می‌تواند زمینه‌های نیرومندی و تقویت آنها را مشخص نماید. این مقیاس دارای ۳۵ سوال و ۴ خرده مقیاس می‌باشد که شامل تحریف آرمانی، رضایت زناشویی، ارتباطات، حل تعارض می‌باشد. روایی و اعتبار این پرسشنامه بعد از اجرای دیوید/لسون و امی/لسون در سال ۲۰۰۰ روی ۲۵۵۰۱ زوج متاهل اجرا شد و به دست آمد. ضریب آلفای پرسشنامه برای خرده مقیاس‌های رضایت زناشویی، ارتباط، حل تعارض، و تحریف آرمانی به ترتیب از این قرار است ۰/۸۶، ۰/۸۰، ۰/۸۴، ۰/۸۳، و اعتبار آن برای هر خرده آزمون به ترتیب رو به رو است: ۰/۸۶، ۰/۹۰، ۰/۸۱، ۰/۹۲. ضریب همبستگی این پرسشنامه با مقیاس‌های رضایت خانوادگی از ۰/۴۱ تا ۰/۶۰، و با مقیاس‌های رضایت زندگی از ۰/۳۲ تا ۰/۴۱ است که نشانه روایی سازه آن است. کلیه خرده مقیاس‌های پرسشنامه اینریچ، زوج‌های سازگار و ناسازگار را متمایز می‌کند و این نشان می‌دهد که این پرسشنامه از روایی ملاک خوبی برخوردار است (۱۰). ضریب آلفای پرسشنامه در تحقیق آسوده (۲۰۱۰) با تعداد ۳۶۵ زوج (۷۳۰ نفر) به ترتیب برابر با ۰/۶۸، ۰/۷۸، ۰/۶۲، و ۰/۷۷ به دست آمده است (۱۱).

پرسشنامه روانی اجتماعی نیرومندی‌های "من": پرسشنامه روانی اجتماعی نیرومندی من (مارکستروم و همکاران، ۱۹۹۷) به عنوان یک مقیاس خودگزارشی از ۸ نیرومندی "من" حاصل از مراحل هشت‌گانه رشد روانی اجتماعی/اریکسون، ساخته شده و روایی و اعتبار آن مورد تایید قرار گرفته است. هر زیر مقیاس این پرسشنامه شاخصی از حل تعارض مرحله روانی-اجتماعی مربوط به "من" است. به طور کلی، این پرسشنامه به عنوان مقیاسی از رشد و سازگاری روانی-اجتماعی مورد استفاده قرار می‌گیرد (۹). این پرسشنامه بر اساس تحلیل دقیق نوشته‌های/اریکسون، به منظور ارزیابی این مولفه ساخته شد. نسخه اولیه این پرسشنامه شامل ۱۲۸ ماده بود که در یک مقیاس لیکرت از ۵ (کاملاً موافقم)

سال و حداکثر ۲۹ سال اشتغال است و میانگین سابقه اشتغال ۱۴/۲۴ با انحراف معیار ۵/۲۹ بود. همچنین حداقل طول مدت ازدواج ۳ سال و حداکثر ۲۷ سال است و میانگین مدت ازدواج ۹/۵ با انحراف معیار ۵/۴۱ بود. ۳۰/۶ درصد دارای تحصیلات دیپلم، ۱۵/۲ درصد دارای تحصیلات کاردانی، ۴۴/۸ درصد دارای تحصیلات کارشناسی، و ۹/۴ درصد دارای تحصیلات کارشناسی ارشد و بالاتر بودند. همچنین از لحاظ تعداد فرزند، ۵۴/۵ درصد دارای یک فرزند، ۳۳/۷ درصد دارای دو فرزند، ۹/۷ درصد دارای سه فرزند و ۲ درصد دارای چهار فرزند می‌باشند. جهت ارزیابی رابطه بین متغیرهای پژوهش با رضایت زناشویی از روش تحلیل همبستگی پیرسون و برای پیش‌بینی رضایت زناشویی از تحلیل رگرسیون چندمتغیره استفاده شد. یافته‌های توصیفی (میانگین و انحراف معیار) متغیرهای مورد مطالعه در جدول ۱ ارائه شده است.

یافت. در ابتدا به آزمودنی‌ها توضیحات لازم در مورد گمنام بودن، رعایت حریم و حفظ اسرار داده شد. پس از جلب رضایت آزمودنی‌ها جهت مشارکت در تحقیق، محقق به توزیع پرسشنامه می‌پرداخت. در مرحله تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزار SPSS استفاده گردید. در این مرحله تجزیه و تحلیل توصیفی داده‌ها بر حسب شاخص‌هایی چون فراوانی، میانگین، انحراف معیار، و تجزیه و تحلیل استنباطی بر اساس همبستگی و رگرسیون گام به گام، صورت پذیرفت.

نتایج

نتایج این تحقیق نشان داد، دامنه سنی واحدهای مورد پژوهش حداقل ۲۴ سال و حداکثر ۴۹ سال سن است و میانگین سنی واحدها ۳۴/۳۵ با انحراف معیار ۴/۹۲ بود. حداقل طول مدت اشتغال ۳

جدول ۱. شاخص‌های توصیفی متغیرهای مورد پژوهش

متغیرها	میانگین	انحراف معیار	متغیرها	میانگین	انحراف معیار
*نیرومندی من:			(رضایت زناشویی کل)	۱۲۱/۸۴	۲۹/۲۸
(نیرومندی کل)	۱۱۷/۷۵	۱۲/۶۶	رضایت زناشویی	۳۷/۲۹	۵/۷۵
امید	۱۳/۷	۲/۵۵	حل تعارض	۳۰/۷۱	۶/۱۴
اراده	۱۴/۷۲	۲/۸۱	ارتباطات	۳۵/۳۱	۶/۶۸
هدفمندی	۱۵/۵۷	۲/۵۸	تحریف آرمانی	۱۸/۵۲	۳/۹۰
کارایی	۱۴/۷۷	۲/۷۱	*رضایت شغلی:		
پایبندی	۱۶/۰۲	۲/۳۸	(رضایت شغلی کل)	۱۲۲/۱۶	۲۵/۰۰
عشق	۱۴/۱۱	۲/۳۴	نوع کار	۳۳/۹۹	۹/۶
اهمیت (مراقبت)	۱۵/۳۴	۲/۱۵	مدیر (سرپرست)	۳۴/۳۲	۸/۹۵
خردمندی	۱۳/۴۸	۳/۰۵	همکاران	۳۲/۴۱	۸/۵۷
			ارتقا در سازمان	۱۱/۵۷	۴/۵
*رضایت شغلی:			حقوق و مزایا	۹/۸۴	۴/۶۳

همانگونه که در جدول شماره ۱ مشاهده می‌شود، میانگین نمره کل متغیر نیرومندی‌های "من" ۱۱۷/۷۵ (با انحراف معیار ۱۲/۶۶)، میانگین نمره کل رضایت زناشویی ۱۲۱/۸۴ (با انحراف معیار ۲۹/۲۸) و میانگین نمره کل رضایت شغلی ۱۲۲/۱۶ (با انحراف معیار ۲۵) می‌باشد. اطلاعات مربوط به همبستگی متغیرهای پژوهش با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون در جدول ۲ آورده شده است.

جدول ۲. معناداری رابطه بین نیرومندی‌های من و رضایت شغلی و رضایت زناشویی

متغیر	نیرومندی‌های من	رضایت شغلی
نیرومندی‌های من	-	-
رضایت شغلی	۰/۳۰۳***	-
رضایت زناشویی	۰/۳۶۹***	۰/۱۸۵**

**P<0/01

پس از تایید همبستگی معنادار دو متغیر با رضایت زناشویی، نقش پیش‌بینی‌کنندگی خرده‌مقیاس‌های دو متغیر مورد بررسی قرار گرفت. به منظور پیش‌بینی و تبیین واریانس رضایت زناشویی بر اساس متغیرهای پیش‌بین رضایت شغلی و نیرومندی‌ها "من"، از تحلیل رگرسیون گام به گام استفاده شد. نتایج تحلیل رگرسیون

حقوق و مزایا از رضایت شغلی ($\beta = -0.145$ $p < .003$) قرار دارند. در گام اول که خردمندی وارد معادله شد ۱۸ درصد از واریانس رضایت زناشویی را پیش‌بینی کرد، با وارد شدن متغیر وفاداری در گام دوم ۲۶ درصد، با وارد شدن عشق در گام سوم ۳۰ درصد، با وارد شدن اهمیت (مراقبت) در گام چهارم ۳۲ درصد، و در نهایت با اضافه شدن حقوق و مزایا در گام پنجم در مجموع ۳۴ درصد از تغییرات رضایت زناشویی به شکل معنادار پیش‌بینی شد. سایر خرده‌مقیاس‌های نیرومندی‌های من و رضایت شغلی با آنکه با نشانه‌های رضایت زناشویی رابطه داشتند، پیش‌بینی کننده معناداری برای آن نبودند.

گام به گام و مشخصه‌های آماری رگرسیون بین رضایت زناشویی، رضایت شغلی و نیرومندی‌های "من" در جدول شماره ۳ خلاصه شده است.

همان‌گونه که در جدول ۳ مشاهده می‌شود از میان هشت نیرومندی من و پنج خرده‌مقیاس رضایت شغلی، چهار نیرومندی "من" و یک خرده‌مقیاس رضایت شغلی قادر به پیش‌بینی معنی‌دار رضایت‌مندی زناشویی بودند. به عبارت دیگر، نیرومندی "من" خردمندی دارای بیشترین توان پیش‌بینی رضایت زناشویی ($\beta = 0.375$ $p < .0001$) و پس از آن نیرومندی من وفاداری ($\beta = 0.395$ $p < .0001$)، عشق ($\beta = -0.224$ $p < .0001$)، مراقبت ($\beta = -0.146$ $p < .002$)، و در نهایت خرده‌مقیاس

جدول ۳. ضرایب رگرسیون رضایت زناشویی از روی رضایت شغلی و نیرومندی‌های "من"

گام	متغیرها	ضریب تبیین R square	ضریب تعدیل شده	ضریب B خطای استاندارد	ضریب β	t	سطح معناداری
۱	خردمندی	۰/۱۸۰	۰/۱۷۷	۲/۶۷۶	-۰/۳۱۶	۸/۴۸	۰/۰۰۰۱
۲	خردمندی	۰/۲۶۵	۰/۲۶۱	۲/۲۲۲	-۰/۳۰۸	۷/۲۱	۰/۰۰۰۱
	وفاداری (پابندی)			۲/۴۳۳	-۰/۳۰۱	۶/۱۶	۰/۰۰۰۱
۳	خردمندی	۰/۳۰۲	۰/۲۹۶	۲/۴۱۲	-۰/۳۰۴	۷/۹۲۹	۰/۰۰۰۱
	وفاداری			۲/۵۲۹	-۰/۳۱۴	۶/۵۷۸	۰/۰۰۰۱
	عشق			-۱/۵۹۶	-۰/۱۹۴	-۴/۱۳۱	۰/۰۰۰۱
۴	خردمندی	۰/۳۲۳	۰/۳۱۵	۲/۳۲۴	-۰/۳۰۱	۷/۷۱۶	۰/۰۰۰۱
	وفاداری			۲/۸۷۶	-۰/۳۹۵	۷/۲۸۱	۰/۰۰۰۱
	عشق			-۱/۶۱۴	-۰/۳۸۱	-۴/۲۳۵	۰/۰۰۰۱
	مراقبت (اهمیت)			-۱/۳۵۲	-۰/۴۲۳	-۳/۱۹۳	۰/۰۰۲
۵	خردمندی	۰/۳۴۲	۰/۳۳۲	۲/۳۶۵	-۰/۲۹۸	۷/۹۴۲	۰/۰۰۰۱
	وفاداری			۳/۱۸۸	-۰/۴۰۳	۷/۹۰۴	۰/۰۰۰۱
	عشق			-۱/۸۴۱	-۰/۳۸۴	-۴/۷۹۷	۰/۰۰۰۱
	مراقبت (اهمیت)			-۱/۳۰۹	-۰/۴۱۸	-۳/۱۲۸	۰/۰۰۲
	حقوق و مزایا			-۰/۶۰۴	-۰/۱۴۵	-۳/۰۴۰	۰/۰۰۳

بحث

نتایج نشان‌دهنده رابطه رضایت شغلی و نیرومندی‌های "من" با رضایت زناشویی است. این یافته‌ها، با یافته‌های گ، همسو است. در یک زمینه‌یابی مشکلات زناشویی به عنوان مهم‌ترین علت آشفته‌گی‌های هیجانی حاد شناخته شده‌اند (۱۴). همچنین رویدادهایی مانند اخراج از کار، تغییر محل سکونت، مشکلات زناشویی، مشکلات مالی می‌توانند در بروز و تشدید بیماری نقش داشته باشند (۱۵).

در سالهای اخیر محققان بسیاری عوامل موثر در رضایت‌مندی زناشویی را بررسی کرده‌اند که در تحقیقات مختلف به دلیل همپوشی بسیاری از عوامل یک طبقه بندی در این زمینه انجام شده است. عوامل موثر در رضایت‌مندی زناشویی را دو دسته کرده‌اند: الف) فرایندهای میان فردی که بین زوجها اتفاق می‌افتد: رفتارهای تعاملی / کیفیت رابطه جنسی / صمیمیت / تعهد / شناخت و ...

و کسب نیرومندی‌های من است (۸). از سوی دیگر با توجه به اعتبار فراوان نظریه رشد روانی اجتماعی اریکسون و بطور کلی نظریه گستره عمر، که موفقیت در یک مرحله را متضمن حل موفقیت‌آمیز بحران آن مرحله و مراحل پیشین می‌داند، افرادی که نیرومندی من بالاتری دارند، قابلیت بیشتری در مواجهه با مشکلات و تغییرات مربوط به رابطه خود داشته و در نتیجه رضایت زناشویی بالاتری را تجربه می‌کنند. همچنین افراد دارای نیرومندی من قویتر، رابطه صمیمی‌تری با همسر خود برقرار می‌کنند، به همسر و خانواده خود وفادار و پایبند می‌مانند، و در قبال ترتیب و رشد فرزندان احساس مسئولیت می‌کنند. این افراد در اشتراک- گذاری ارزش‌ها و ایده‌ها، فعالیت‌های مشترک، روابط جنسی، شناخت از یکدیگر و رفتارهای عاطفی نظیر نوازش کردن توانمندتر هستند (۲۱). نیرومندی من با شناخت خود همراه است؛ این بدین معنی است که فردی که نیرومندی من بالایی دارد، قادر است خود را به شیوه مطلوب‌تری در روابط عرضه کرده و نیازهای خود را به شکل موثرتری به همسر خود ابراز نماید (۲۱).

نتیجه‌گیری

با توجه به اهمیت عوامل فردی، اجتماعی، اقتصادی در رضایت زناشویی ضرورت دارد با شناخت وضعیت فردی، اجتماعی، شغلی، اقتصادی کارکنان نظامی شرایط مناسب و مطلوبی جهت افزایش رضایت زناشویی آنان فراهم آوریم؛ و مسئولین مربوطه با دقت تدابیر و امکانات لازم را در جهت رفع مشکلات و نیازهای آنان فراهم آورند. در این پژوهش نیز مانند سایر پژوهش‌هایی که در حوزه علوم رفتاری و روان‌شناسی صورت می‌گیرند محدودیت‌های وجود داشت. عدم کنترل متغیرهای موثر و اجرای پژوهش بر روی مردان به تنهایی و در نظر نگرفتن میزان رضایت زناشویی همسران آنان از جمله محدودیت‌های این پژوهش است که در همین راستا پیشنهاد می‌گردد در مطالعات آینده با در نظر گرفتن ملاحظات لازم، به میزان رضایت همسران از زندگی مشترک نیز پرداخته شود. اجرای پژوهش در شهرک‌های سازمانی می‌تواند روشی مناسب برای نیل به این مقصود باشد. لذا، این احتمال وجود دارد که زنان بیشتر از مردان از تعارضات و ناسازگاری‌های زناشویی آسیب ببینند، همچنین بیشتر از مردان برای حل ناسازگاری پیش- قدم شوند و به دنبال بهره‌گیری از منابع خارج خانواده و مشورت با متخصصین بر آیند. از این رو، می‌توان با ایجاد و تقویت مراکز تخصصی روانشناسی و بهره‌گیری از نیروهای متخصص در زمینه مشاوره خانواده، در شهرک‌های مسکونی سازمانی، امکان بهره- مندی زوجین و خانواده‌ها را از خدمات تخصصی روان‌شناسی تسهیل نمود.

ب) محیطی که زوجها در آن زندگی می‌کنند/ محیط‌های مرتبط با رضایتمندی زناشویی: فرزندان/ تاریخچه زندگی/ محیط کار و رضایت شغلی... (۱۶).

در این میان دو عامل نیرومندی‌های من، و رضایت شغلی در رضایت زناشویی مطرح است.

در همین راستا، شوکر و همکاران نیز به بررسی رابطه تغییرات روزانه افراد در روند کار روزانه و خلق روحی فرد پس از پایان روز کاری خود و تغییرات شبانه در رفتار زناشویی خشن و نارضایتی جنسی پرداخته و نشان دادند که اثر آن بر زنان و مردان متفاوت است. چنان که روزهای کاری که حالت روحی منفی را در اشخاص ایجاد می‌کرد باعث روابط زناشویی خشن‌تری در زنان و عدم تمایل به روابط جنسی و یا رفتارهای جنسی آرام‌تر در مردان می‌شد. تغییرات روزانه در روند کاری افراد باعث تغییراتی در روابط زناشویی زنان و مردان شده، و تفاوت‌های جنسی در شرایط استرسی بیشتر خود را نشان می‌دهند (۱۷).

به طور کلی اشتغال در نیروهای مسلح مستلزم خطرات جانی و امنیتی فراوانی است و بیش از سایر مشاغل نیاز به هشیاری دارند. کارکنان نظامی به علت حساسیت کار، خطرزایی آن، تغییرات مکرر و احتمال وقوع حوادث پیش‌بینی نشده و نقش کلیدی در برقراری آرامش و امنیت در داخل کشور و جلوگیری از تهدیدات خارجی بایستی مورد توجه ویژه قرار گیرند. در این شرایط اگر محیط کار نیز مشکلاتی از قبیل فشارهای اقتصادی، مشکلات ارتباطی با همکاران و سرپرست، عدم ارتقا در سازمان داشته باشد، بدیهی است که نارضایتی شغلی شکل می‌گیرد و با توجه به همبستگی مثبت رضایت شغلی با رضایت زناشویی، این نارضایتی از شغل به محیط امن و سازنده خانواده نیز سرایت خواهد کرد و وجود نارضایتی و اختلال در زندگی زناشویی بر سایر ابعاد زندگی تاثیر گذاشته و منجر به آسیب‌های جبران ناپذیری در روابط اجتماعی، ایمان مذهبی، تربیت فرزند، سلامت عمومی می‌گردد (۱۸، ۱۹).

نیرومندی‌های من بر اساس نظریه‌های تحولی گستره عمر، یک فرایند مهم در توسعه شخصیت بالغ برای برقراری روابط دوستانه شناخته شده است. برقراری و حفظ روابط صمیمی، در حال حاضر نگرانی عمده متخصصان مشاوره خانواده و ازدواج است. تغییرات فرهنگی، اقتصادی، و اجتماعی و نیز تغییرات در حوزه‌ی مذهب در تغییر کارکرد اولیه ازدواج نقش اساسی داشته است که عشق و محبت و صمیمیت بین زن و شوهر را شامل می‌شود (۲۰). بر اساس نظریه اریکسون شخصیت بالغ و کارا جهت برقراری روابط صمیمانه در گرو حل موفقیت‌آمیز بحران‌های مراحل مختلف تحول

تشکر و قدردانی: لازم می‌دانیم از کلیه عزیزانی که در اجرای این پژوهش با ما همکاری داشتند کمال تشکر را داشته باشیم. به ویژه از کمک‌های بی‌دریغ جناب آقای آرش محفلی که بی‌یاری ایشان این مهم میسر نبود، صمیمانه سپاسگزاریم.

منابع

1. Paleari FG, Regalia C, Fincham F. Marital quality, forgiveness, empathy, and rumination: A longitudinal analysis. *Pers Soc Psychol Bulletin*. 2005;31(3):368-78.
2. Sanford K. Communication during marital conflict: When couples alter their appraisal, they change their behavior. *J Family Psychol*. 2006;20(2):256-65.
3. Larson JH, Holman TB. Premarital predictors of marital quality and stability. *Family Relations*. 1994; 43:228-37.
4. Shafie-Abadi A. Guidance and career counseling and vocational and career choice theories. Tehran: Roshd Publication 2006. [Persian]
5. Greenhouse J. The interaction work and family roles: Individual, inter personal and organization issue. *Work and family: Theory research and application*. 1988: 23-44.
6. Rogers SJ, May DC. Spillover between marital quality and job satisfaction: Long-term patterns and gender differences. *J Marriage Family*. 2003; 65(2): 482-95.
7. John OP, Pals JL, Westenberg PM. Personality prototypes and ego development: Conceptual similarities and relations in adult women. *J Personal Soc Psychol*. 1998;74(4):1093-108.
8. Markstrom CA, Marshall SK. The psychosocial inventory of ego strengths: Examination of theory and psychometric properties. *J Adolescence*. 2007;30(1):63-79.
9. Markstrom CA, Kalmanir HM. Linkages between the psychosocial stages of identity and intimacy and the ego strengths of fidelity and love. *Identity inter j theory res*. 2001;1(2):179-96.
10. Olson DH, & Olson AK. (2000). National survey of marital strengths, Retrieved April, 2003. From <http://www.prepare-enrich.com/research>
11. Asoodeh MH, Khalili S, Daneshpour M, Lavasani MG. Factors of successful marriage: Accounts from

همچنین، می‌توان در بعد پیشگیریانه با برگزاری کلاس‌ها و همایش‌های آموزش مهارت‌های ارتباط و گفتگوی متقابل و ... برای زوجین و خانواده‌ها، ضمن جلوگیری از نارضایتی زناشویی، رضایت از زندگی در کنار یکدیگر را افزایش داد.

- self described happy couples. *Procedia Social and Behavioral Sciences*. 2010;5:2042-46. [Persian]
12. Haghghat F, Rasoolzade k, Zadhooosh S. Ego Strength, Pain intensity and Pain Self-Efficacy in Multiple Sclerosis patients: The Investigation of Mediator Variables. *J Res Health Psychol*. 2009;3(2): 61-72 [Persian].
13. Zamini S, Hosseini Nasab D, Zarei P. The relationship between organizational culture and job satisfaction and job burnout among the employees in Tabriz University. *Iran Occupational Health*. 2011;8(1):30-40.
14. Swindle R, Heller K, Pescosolido B, Kikuzawa S. Responses to nervous breakdowns in America over a 40-year period. *Am Psychol* 2000;55(7):740-9.
15. Liberman RP, Mueser KT, Wallace CJ. Social skills training for schizophrenic individuals at risk for relapse. *AmJ Psychiatr*. 1986;24:253-57.
16. Bradbury TN, Fincham FD, Beach SR. Research on the nature and determinants of marital satisfaction: A decade in review. *J Marriage Family*. 2000;62(4):964-80.
17. Schulz M, Cowan P, Pape Cowan C, Brennan R. Coming home upset: Gender, marital satisfaction, and the daily spillover of workday experience into couple interactions. *J Family Psychol*. 2004;18(1):250-63.
18. Cummings EM, O'Reilly AW. Fathers in family context: Effects of marital quality on child adjustment: Wiley & Sons; 1997.
19. Waite LJ. Why marriage Matters strengthening marriage Round table. Washington DC 1997.
20. Hickmon Jr WA, Protinsky HO, Singh K. Increasing marital intimacy: Lessons from marital enrichment. *Contemporary family therapy*. 1997;19(4):581-9.
21. Patrick S, Sells JN, Giordano FG, Tollerud TR. Intimacy, differentiation, and personality variables as predictors of marital satisfaction. *FamilyJ*. 2007;15(4):359-67.

یاداشت:
